

Olsztyn, dnia 1 marca 2022 r.

WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI

PN.4131.88.2022

ROZSTRZYGNIECIE NADZORCZE

Na podstawie art. 91 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r., poz. 1372 ze zm.) stwierdzam nieważność uchwały Nr XXXIX/322/2021 Rady Gminy Świątki z dnia 27 stycznia 2022 r. w sprawie przyjęcia lokalnego programu wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży.

UZASADNIENIE

Uchwałą, o której mowa we wstępie, Rada Gminy Świątki, powołując jako podstawę art. 7 ust. 1 pkt 8 i 10, art. 18 ust. 2 pkt 14a ustawy o samorządzie gminnym oraz art. 90t ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2021 r., poz. 1915 z późn.zm.), w formie Załącznika Nr 1 do uchwały, uchwaliła lokalny program wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży (dalej jako program).

Przedmiotowa uchwała została doręczona organowi nadzoru w dniu 31 stycznia 2022 r.

Zdaniem organu nadzoru ww. uchwała została podjęta z rażącym naruszeniem prawa

Zgodnie z art. 90t ust. 1 pkt 2 i ustawy o systemie oświaty, jednostki samorządu terytorialnego, mogą tworzyć regionalne lub lokalne programy wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży. W przypadku przyjęcia tych programów, organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego, określa szczegółowe warunki udzielania pomocy dzieciom i młodzieży, pobierającej naukę na terenie danej jednostki samorządu terytorialnego, bez względu na miejsce zamieszkania, formy i zakres tej pomocy, w tym stypendia dla uzdolnionych uczniów oraz tryb postępowania w tych sprawach, uwzględniając w szczególności przedsięwzięcia sprzyjające eliminowaniu barier edukacyjnych, a także osoby lub grupy osób uprawnionych do pomocy oraz potrzeby edukacyjne na danym obszarze.

W § 2 programu, Rada Gminy Świątki zawarła jego zakres podmiotowy, wskazując, że stypendium oraz nagrodę wójta, za osiągnięcia w nauce, mogą się ubiegać uczniowie klas od IV do VIII szkół podstawowych, dla których organem prowadzącym jest gmina Świątki (ust.1). Powyższe wskazuje, że o stypendium oraz nagrodę wójta nie mogą ubiegać się uczniowie niższych klas szkół podstawowych.

W ocenie organu nadzoru niniejsza uchwała, w zakresie w jakim różnicuje kategorie podmiotów uprawnionych do otrzymania stypendium i nagrody wójta za osiągnięcia w nauce z uwagi na klasę, do której uczęszczają, nie znajduje uzasadnienia i istotnie narusza prawo.

Podkreślenia wymaga, że norma zawarta w art. 90t ust. 4 ww. ustawy, jednoznacznie wskazuje, że stypendium jest formą wsparcia adresowaną do uczniów „uzdolnionych”. W świetle uregulowania art. 90t ust. 4 w związku z ust. 1 pkt 2 tejże ustawy, jedynie kryterium bycia uczniem uzdolnionym, posiadającym konkretne osiągnięcia lub wyniki w nauce, powinno stanowić podstawę do wsparcia jego edukacji. Powołane przepisy nie wskazują na inne kryteria czy cechy, które pozwalałyby na różnicowanie uczniów. Szczegółowe warunki udzielania stypendium powinny być ustalone w taki sposób, aby zapewnić realizację wsparcia uczniów uzdolnionych bez ich różnicowania według innych kryteriów, niż ustawowe kryterium „wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży”. Wobec powyższego, regulacje, wyłączające możliwość uzyskania stypendium i nagrody wójta za wyniki w nauce przez uczniów klas I - III szkoły podstawowej w sposób istotny naruszają prawo.

Ustawodawca nie wyłączył tej grupy uczniów z możliwości uzyskania pomocy finansowej, zatem organ stanowiący pozbawiając ich takiej możliwości, wykroczył poza umocowanie ustawowe (por. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Olsztynie z dnia 29 czerwca 2021 r., sygn. akt II SA/OI 290/21).

Organ nadzoru, biorąc pod uwagę zakwestionowane powyżej postanowienie, uznał że zachodzą podstawy do stwierdzenia nieważności uchwały w całości. Przedmiotowa uchwała, określa bowiem jedynie kryteria przyznawania stypendium oraz nagrody wójta dla uczniów klas IV-VIII szkoły podstawowej, uzależniając je m.in. od średniej ocen, uzyskanych w roku szkolnym. Tymczasem, w klasach I-III nie stosuje się tej formy oceny uczniów. Tym samym, w przypadku stwierdzenia nieważności przez organ nadzoru, tylko postanowień, wyłączających stosowanie uchwały do uczniów klas I-III, nie zmieniłoby to faktycznie zakresu podmiotowego uchwały, z uwagi na ww. kryterium. Z kolei wyeliminowanie kryterium średniej ocen spowodowałoby niedopuszczalną ingerencję organu nadzoru w wolę organu stanowiącego gminy.

Ponadto Rada Gminy Świątki przewidziała pomoc materialną za osiągnięcia w sporcie § 2 ust. 1, § 3 ust. 1 pkt 3 i 5, § 3 ust. 2, § 4, § 5 ust. 3 i 4 programu. Rada Gminy Świątki ustanawiając stypendium za wybitne osiągnięcia w sporcie, wykroczyła poza delegację z art. 90t ust. 4 ustawy o systemie oświaty a jednocześnie wkroczyła w materię wynikającą z innych ustaw, tj. ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1133 ze zm.). Skoro wolą Rady było przyznanie stypendium za wybitne osiągnięcia sportowe, to organ ten winien podjąć uchwałę na podstawie art. 31 ust. 3 ustawy o sporcie. Upoważnienie zawarte w art. 31 ust. 3 ustawy o sporcie jest bowiem niezależne od upoważnienia znajdującego się w art. 90t ust. 4 ustawy o systemie oświaty. Art. 31 ust. 3 ustawy o sporcie normuje konkretne, szczególnie sytuacje prawne ustanowienia stypendiów sportowych, a zatem przepisy te będą miały pierwszeństwo w stosowaniu przed normą zawartą w art. 90t ust. 4 u.s.o., jako normą *lex generalis*, która dotyczy zasadniczo wszelkich stypendiów dla uzdolnionych uczniów. Powyższy pogląd, znajduje oparcie w judykaturze m. in w wyroku Wojewódzki Sąd Administracyjny w Olsztynie z dnia 15 czerwca 2021 r. sygn. akt II SA/OL 273/21.

Należy uznać powołaną argumentację za zasadną również w przypadku określenia w uchwale, wydanej na podstawie art. 90t ustawy o systemie oświaty, stypendiów dla studentów (§ 2 ust. 1, § 3 ust. 2 § 4 ust. 2 § 5 ust. 4 programu) gdyż materię tą reguluje art. 96 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2021 r. poz. 478 ze zm.).

Dodatkowo należy wskazać, iż Rada Gminy Świątki wprowadziła kryterium oceny z zachowania przy jako warunek ubiegania się o nagrodę Wójta (§ 3 programu). W przypadku uchwały wydawanej na podstawie art. 90t ust. 4 niedopuszczalne jest uzależnienie udzielenia uczniowi pomocy od uzyskanej przez niego oceny z zachowania są niedopuszczalne. Powyższy pogląd podzielił WSA w Poznaniu, który w uzasadnieniu wyroku z dnia 5 maja 2016 r., sygn. akt IV SA/Po 207/16, stwierdził: "(...) nie można uzależniać przyznania pomocy od oceny zachowania. Regulamin, o którym mowa w art. 90t ust. 1 ustawy o systemie oświaty jest źródłem prawa powszechnie obowiązującego na terenie danej jednostki samorządu terytorialnego. Przepis powyższy, nie wskazuje na inne kryteria, czy też cechy, które pozwalałyby na rozróżnienie uczniów. Jedynie kategoria bycia uczniem uzdolnionym posiadającym konkretne osiągnięcia i wyniki w nauce powinna stanowić podstawę do wsparcia jego edukacji. Szczegółowe warunki udzielania stypendium powinny być ustalone w taki sposób, aby zapewnić realizację wsparcia uczniów uzdolnionych bez ich różnicowania według innych (kryteriów), niż określone w ustawie (...)". Stanowisko to zostało zaprezentowane również w wyrokach WSA w Poznaniu z dnia 6 lutego 2019 r., sygn. akt IV SA/Po 1061/18

i z dnia 26 czerwca 2019 r., sygn. akt IV SA/Po 322/19 oraz WSA w Olsztynie z 11 maja 2021 r., II SA/Ol 298/21.

Także § 2 ust. 1, § 4 ust. 1 pkt 1, § 5 ust. 2, § 5 ust. 9 i 10, § 6 programu istotnie naruszają prawo.

Jak zaznaczono powyżej stypendium powinny być ustalone w taki sposób, aby zapewnić realizację wsparcia uczniów uzdolnionych bez ich różnicowania według innych kryteriów, niż ustawowe kryterium „wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży”, z tego też względu ograniczenia możliwości przyznania stypendium oraz nagrody wójta za osiągnięcia w nauce tylko uczniom klas IV-VIII szkół podstawowych (zawarte w § 2 ust. 1 programu) i tylko tych, których organem prowadzącym jest gmina Świątki (zawarte w § 2 ust. 1 i § 4 ust. 1 pkt 1, § 7 ust. 1 programu) jest niedopuszczalne, gdyż uniemożliwia ubieganie się o ww. pomoc uczniom szkół średnich oraz uczniom szkół niepublicznych.

W § 5 ust. 2 programu Rada Gminy postanowiła, że z wnioskiem do dyrektora szkoły, o przyznanie nagrody określonej w § 3 ust. 1 pkt 1-4 mogą wystąpić wychowawca klasy, nauczyciel w-f i nauczyciel przedmiotu, z którego uczeń jest laureatem lub finalistą. Przepis ten ogranicza krąg podmiotów uprawnianych do wystąpienia z ww. wnioskiem wyłącznie do wskazanych w nim podmiotów, wykluczając tym samym np. pełnoletnich uczniów lub rodziców uczniów, co stanowi o uregulowaniu trybu postępowania z istotnym naruszeniem art. 90t ust. 4 ustawy o systemie oświaty.

W § 5 ust. 9 programu Rada Gminy Świątki określiła, że stypendium przyznane na okres jednego semestru podlega natychmiastowemu cofnięciu w przypadku zastosowania wobec ucznia kary skreślenia z listy uczniów lub karnego przeniesienia do innej placówki. W § 5 ust. 10 programu zawarto, że w przypadku cofnięcia stypendium dyrektor szkoły powiadamia o zaistniałym fakcie wójta oraz komisję stypendialną. Powyższe przepisy programu zostały podjęte z przekroczeniem delegacji ustawowej, ponieważ art. 90t ustawy o systemie oświaty nie przewiduje uprawnienia do stanowienia w tej kwestii, tak jak ma to miejsce w art. 31 ustawy o sporcie oraz art. 94 ustawy o szkolnictwie wyższym i nauce.

W § 6 programu zawarto przepisy dotyczące komisji stypendialnej. Powołane w podstawie prawnej uchwały art. 18 ust. 2 pkt 14a ustawy o samorządzie gminnym oraz art. 90t ust. 4 ustawy o systemie oświaty, nie daje podstawy do przyjęcia regulacji o obligatoryjnym udziale w procedurze weryfikacji wniosków o przyznanie pomocy materialnej innych podmiotów (komisji). Takie działanie przekracza upoważnienie ustawowe udzielone organowi stanowiącemu gminy i stoi w sprzeczności z ustawą i zasadami legislacji.

Podobne stanowisko zajął Wojewódzki Sąd Administracyjny w Rzeszowie w wyroku z dnia 13 sierpnia 2019 r. II SA/Rz 692/19.

W tym stanie rzeczy postanowiono jak na wstępie.

Na niniejsze rozstrzygnięcie nadzorcze przysługuje skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Olsztynie za pośrednictwem Wojewody Warmińsko-Mazurskiego w terminie trzydziestu dni od daty jego otrzymania.

WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI
Artur Chojęcki

Otrzymują:

Przewodniczący Rady Gminy Świątki,

Wójt Gminy Świątki